

Velilerin Öğretmen Unvanlarına Göre Tercihlerinin İncelenmesi¹

Dilek KIRNIK²

Öz

Öğrencilerin nitelikli eğitim almasında veliler ile öğretmenlerin iletişim içinde olması önemlidir. Öğrencilerin eğitim hayatlarındaki karar vericilerden biri olan aileler, temel eğitim kurumlarında çocuklarına eğitim verecek öğretmenleri belirlemek açısından kısmen söz hakkına sahip olmak istemektedirler. Veliler, kendi eğitim yaşantılarına ya da şahit oldukları eğitimsel süreçlere bağlı olarak çocukları için talep ettikleri öğretmenlerin özelliklerine ilişkin farklı fikirleri bulunmaktadır. Bu çalışmanın amacı, temel eğitim kurumlarında öğrencileri olan velilerin öğretmen unvanlarına göre yaptıkları öğretmen tercihlerinin belirlenmesidir. Nitel araştırmanın esas alındığı çalışmada durum çalışması yöntemi kullanılmıştır. 2022-2023 Eğitim öğretim yılı Eylül ayında Malatya merkez ilçelerinde yer alan üç farklı ilkokulda 41 veli ile görüşülmüştür. Görüşme formu araştırmacı tarafından hazırlanmıştır. Ölçüt örnekleme yönteminin seçildiği bu çalışmada katılımcılar, ilkokulda öğrencisi bulunan ve öğretmen unvanlarının anlamını bilenler arasından seçilmiştir. Araştırma verileri betimsel ve içerik analizi ile değerlendirilmiştir. Araştırma sonucunda veliler, okulda kadrolu olarak çalışan öğretmenleri yoğunlukla tercih ettikleri görülmüştür. Veliler öğretmen tercihlerini; öğretim becerilerinin daha iyi olması, öğrencileri ile daha yakından ilgilenmeleri ve öğrencilerin derslerinin boş geçmemesi ölçütlerine göre belirlemektedir. Velilerin öğretmenleri yakından tanımaları ve öğrencileri için işbirliğinde çalışmalarını önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Öğretmen kariyeri, öğretmen tercihi, ilkokul, veli

Examination of Parents' Preferences According to Teacher Titles¹

Abstract

Communication between parents and teachers is important for students to receive quality education. Families, one of the decision makers in the education life of students, want to have a say in determining the teachers who will teach their children in basic education institutions. Parents have different ideas about the characteristics of the teachers they demand for their children, depending on their own educational experiences or the educational processes they have witnessed. The aim of this study is to determine the teacher preferences of parents who have students in basic education institutions according to their teacher titles. The case study method was used in the study based on qualitative research. In September of the 2022-2023 academic year, 41 parents were interviewed in three different primary schools in the central districts of Malatya. The interview form was prepared by the researcher. In this study, in which the criterion sampling method was chosen, the participants were selected from among those who had students in primary school and knew the meaning of teacher titles. Research data were evaluated with descriptive and content analysis. As a result of the research, it was seen that the parents mostly preferred the teachers working in the school as permanent staff. Parents' teacher preferences; It is determined according to the criteria of better teaching skills, being more interested in their students, and not passing the lessons of the students. It is recommended that parents get to know the teachers closely and work in cooperation with their students.

Anahtar Kelimeler: Teacher career, teacher preference, primary school, parent.

¹ Bu çalışma 2. Eğitimde Mükemmellik Kongresinde sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

² Sorumlu Yazar, Malatya İl Millî Eğitim Müdürlüğü, dlkkrnk@gmail.com, ORCID: orcid.org/0000-0002-7261-7259

Makale Geçmişi	Geliş: 27. 11. 2022	Kabul: 21.12.2022	Yayın:31.12.2022
Makale Türü	Araştırma Makalesi		
Önerilen Atf	Kırnık, D. (2022). Velilerin Öğretmen Unvanlarına göre tercihlerinin incelenmesi. <i>Uluslararası Eğitimde Nitel Araştırmalarda Mükemmellik Arayışı Dergisi (UENAMAD)</i> , 1(2), 17-25.		

Giriş

Eğitimin daha nitelikli olmasında öğretmenler kritik rollere sahiptir. Öztürk'e (2002) göre eğitim sistemi; öğrenci, öğretmen, yönetici, eğitim programı, diğer personel, bina, araç-gereç ve farklı çevre öğeleri gibi farklı unsurlardan oluşan bir bütündür ve öğretmen, bu bütünün temel öğelerinden birisidir. 2023 Eğitim Vizyonu "İnsan Kaynaklarının Geliştirilmesi ve Yönetimi" bölümünde vurgulandığı gibi eğitim sisteminde, eğitim politikalarının ya da müfredatın başarısı yüksek oranda öğretmenlerin mesleki yeterlilikleri ve algıları ile ilgilidir. Sullivan ve McDonough (2002) öğretmenleri, eğitimde iyi yönde ilerlemenin baş mimarları olarak ifade etmiştir. Özer'e (2004) göre eğitimde istendik davranışlarla donatılmış öğrencilerin yetiştirilmesi öğretmenin özelliklerine bağlıdır. Öğretmenin özelliklerinin başarıda önemli bir rol oynaması ideal öğretmen özelliklerinin ne/ nasıl olması konularını gündeme getirmiştir. Toplumsal kalkınmada etki düzeyleri fazla olan öğretmenlerin çağa uygun bireyler yetiştirmeleri beklenmektedir. Özden'e (1999) göre toplumda sosyal barışın ve huzurun sağlanmasında, iletişimi güçlü bireyler yetiştirilmesinde, toplumun kültür ve değerlerinin genç kuşaklara aktarılmasında öğretmenlerin önemi yadsınamaz. Murphy, Delli ve Edwards'a (2004) göre öğretmenler pedagojik yaklaşımlarla yeni yüzyılın gereklerini yerine getirecek yeterliliklerini taşımalıdır. Berliner (1987), zamanı etkili kullanan, öğrettiklerini tekrarlayan, önemli bilgileri vurgulayan ve üst düzey sorularla öğrencileri yönlendiren öğretmenleri iyi, öğrenciler üzerinde olumlu sonuçlar bırakan öğretmenleri ise etkili olarak açıklamıştır. Çelikten, Şanal ve Yeni'ye göre (2005) etkili bir öğretmende bulunması gereken nitelikler şunlardır:

- *Sabırlı davranır, olaylar karşısında dayanıklıdır ve duygularını kontrol altında tutar.
- * Farklı inanç, görüş ve gruplara saygılı ve uzlaştırıcıdır.
- * Kılık kıyafetine, temizlik ve düzene özen gösterir.
- * Kendini geliştirmeye ve eleştirmeye açıktır.
- * Kişisel sorunlarıyla sınıfı ve okulu meşgul etmez.
- * Öğrencileri güdüleyici özelliklere sahiptir.
- * Başarıya odaklanmıştır, öğrenciden yüksek başarı beklentisi içinde, destekleyicidir.
- * Düşünce ve davranışlarıyla öğrenciler için modeldir.
- * Öğrencilere karşı güler yüzlü, hoşgörülü ve sevecendir.
- * Öğrencilere karşı güvenilir, dürüst, objektif, sırdaş ve dosttur.
- * Sınıfta yapıcı ve eğitsel bir disiplin oluşturur.
- * Liderlik özelliklerine sahiptir.
- * Öğrencileri, velileri, çevresini etkilemede başarılıdır.
- * Arabuluculuk, hakemlik, temsilcilik özelliklerine sahiptir.
- * Cesaretlendirici ve destekleyicidir.

* Sevecen, anlayışlı ve esprilidir.

* Sorunlardan yakınmak yerine çözüm bulmak için çaba harcar.

2023 Eğitim Vizyonu'nun temel amacı; çağın ve geleceğin becerileriyle donanmış ve bu donanımı insanlık hayrına sarf edebilen, bilime sevdalı, kültüre meraklı ve duyarlı, nitelikli, ahlaklı bireyler yetiştirmektir. Böyle bir amacı gerçekleştirmede önemli rollere sahip olan öğretmenlerin mesleki ve kişisel gelişimleri daha önemli hale gelmiştir. Öğretmenlerin kariyer gelişimi bireysel olarak öğretmenlerin gelişimini sağlayacağı gibi öğrenme ve öğretme süreçlerine etkisi ile birlikte öğrenci ve velilere daha geniş bakış açısıyla tüm topluma olumlu katkıları olacaktır. Milli Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanan Öğretmenlik Meslek Kanununun kabul edilmesiyle öğretmenlik mesleği, aday öğretmenlik döneminden sonra "öğretmen", "uzman öğretmen" ve başöğretmen" olmak üzere üç kariyer basamağına ayrılmıştır (MEB, 2022). Bu mesleki unvanların öğretmenlerin mesleki deneyimleri yansıtması açısından önemli olduğu söylenebilir. Öğretmenlerin özelliklerinin öğrenme sürecindeki etkileri düşünüldüğünde öğretmenlerin unvanları velilerin de ilgi odağıdır. Öğrencilerin eğitim hayatlarındaki karar vericilerden biri olan aileler, temel eğitim kurumlarında çocuklarına eğitim verecek öğretmenleri belirlemek açısından kısmen söz hakkına sahip olmak istemektedirler. Veliler, kendi eğitim yaşantılarına ya da şahit oldukları eğitimsel süreçlere bağlı olarak çocukları için talep ettikleri öğretmenlerin özelliklerine ilişkin farklı fikirleri bulunmaktadır. Millî Eğitim Bakanlığı Okul Öncesi Eğitim ve İlköğretim Kurumları Yönetmeliğinin üçüncü bölümüne göre (Okul tespiti, kayıt kabul ve devam) zorunlu eğitime başlayacak çocuklar ile okulun bulunduğu kayıt alanındaki çocuklara öncelik tanımak kaydıyla başvuruların kontenjandan fazla olması durumunda veliler huzurunda kura çekimi yapılmaktadır. Okullar, öğretmen tercihleri için kurumlara başvuran veliler karşısında; tercihi dikkate almamak, kura çekmek, öğretmen tercihlerine göre hareket etmek ya da kontenjana göre veli talepleri almak kontenjan dolduğunda kura çekmek gibi farklı uygulamalarda bulunmaktadır. Okul aile birliğinin kurulması, iletişimin güçlendirilmesi ve öğrencilerle sağlıklı bir öğrenme ortamının kurulmasında velilerin uyumlu ve istekli olması önemlidir. Bu anlamda taleplerinin incelenmesi ve uygulamalara yönelik uygun cevapların velilere verilmesi gerekmektedir. Velilerin okul ve sınıf tercihlerinin kökeninde öğretmen tercihlerinin yer aldığı sıklıkla görülmektedir. Öğretmen seçmeye yönelik gelen yoğun talepler karşısında velilerin, çocuklarının eğitim alacağı öğretmen/lerin unvanlarına bakış açılarını araştırmak önemli görülmüştür. Bu çalışmanın amacı, temel eğitim kurumlarında öğrencileri olan velilerin öğretmen unvanlarına göre yaptıkları öğretmen tercihlerinin incelenmesidir. Araştırma kapsamında aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

- Çocuğunuzun eğitimi için öğretmen tercihlerinde öğretmenlerin unvanlarını dikkate alırmısınız? Öğretmen unvanları sizin için önemli ise hangi unvanlı öğretmenleri tercih edersiniz?
- Unvanlarına göre öğretmen tercihi yapma nedeni/lerinizi açıklar mısınız?
- Unvanlarına göre öğretmen tercihi yaparken öğretmenlerde aradığımız özellikler nelerdir?

Yöntem

Nitel araştırmanın esas alındığı çalışmada durum çalışması yöntemi kullanılmıştır. Durum çalışması Hancock ve Algozzine'e (2006) göre kendi çevresel şartları içinde oluşan olayları zaman ve mekân kısıtlaması yaparak ve çeşitli veri toplama araçları kullanarak farklı açılardan betimlemektir. Gerring'e (2007) göre ise durum çalışması, bir durum açıklarken açığa çıkan birçok durumu açıklığa çıkarmak olarak tanımlanmaktadır. Araştırma için katılımcıların izni ile yapılmıştır.

Katılımcılar

2022 - 2023 Eğitim öğretim yılı Eylül ayında Malatya ili merkez ilçelerinde yer alan üç farklı ilköğretim okulunda 41 veli ile görüşülmüştür. Araştırmacı tarafından hazırlanan görüşme formu ile yarı yapılandırılmış görüşme yapılmıştır. Ölçüt örnekleme yönteminin seçildiği bu çalışmada

katılımcılar, ilkokulda öğrencisi bulunan ve öğretmen unvanlarının anlamını bilenler arasından seçilmiştir. Katılımcıların özellikleri Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1

Katılımcıların Demografik Özellikleri

Değişkenler		f
Cinsiyet	Kadın	28
	Erkek	13
Eğitim Durumu	Ortaöğretim	19
	Ön Lisans	17
	Lisans	5

Tablo 1’e göre katılımcıların 28’i kadın ve 13’ü erkek; 19’u ortaöğretim mezunu, 17’si ön lisans ve 5’i lisans mezunudur.

Veri Toplama Aracı

Çalışmada araştırmacı tarafından hazırlanan görüşme formu kullanılmıştır. Bu kapsamda görüşme formu velilerin demografik bilgilerinin olduğu bölüm ve açık uçlu soruların olduğu bölüm olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır. Demografik bilgiler kısmında katılımcıların cinsiyet ve eğitim durumu bilgileri yer almaktadır. Açık uçlu soruların yer aldığı ikinci bölümde aşağıdaki sorular yer almaktadır:

- Çocuğunuzun eğitimi için öğretmen tercihlerinde öğretmenlerin unvanlarına dikkate alırmısınız? Öğretmen unvanları sizin için önemli ise hangi unvanlı öğretmenleri (öğretmen, uzman öğretmen, başöğretmen) tercih edersiniz?
- Unvanlarına göre öğretmen tercihi yapma nedeni/lerinizi açıklayabilir mısınız?
- Unvanlarına göre öğretmen tercihi yaparken öğretmenlerde aradığınız özellikler nelerdir?

Verilerin toplanma sürecinde katılımcılardan izin alınmıştır. Velilere araştırma amacı, araştırmacı tarafından açıklanmış ve gönüllü olan velilerden randevu alınmıştır. Veliler görüşme için uygun saatlerini (öğrencilerini sabah okula bıraktıktan sonra ya da öğrencilerini akşam okuldan almadan önce) bildirmişlerdir. Velilerin görüşme taleplerine göre yapılan araştırma 8 gün sürmüştür. Her bir veli ile görüşme 20 dakika ile 35 dakika arasında sürmüştür. Velilerin izin vermesi durumunda ses kaydı alınmıştır. Ses kaydı altında rahatsız olan, konuşmaktan çekinen ya da izin vermeyen veliler ile yapılan görüşmelerde notlar tutulmuştur.

Verilerin Analizi

Araştırma verileri betimsel ve içerik analizi ile değerlendirilmiştir. Yıldırım ve Şimşek’e (2008) göre araştırmacı elde ettiği verileri detaylı inceleyerek bu verileri açıklayan kavram ve temaları belirlemesi ile içerik analizi yapmaktadır. Araştırma kapsamında demografik verilerin tablo haline getirilmesinde betimsel analiz kullanılmıştır. Velilerin unvanlarına göre öğretmen tercihleri, yaptıkları tercihlerin nedenleri ve öğretmenlerde aradıkları özellikler konusunda görüşleri word sayfasına aktarılmış ve Eğitim programları ve Öğretim alanında doktora yapan bir başka uzmana gönderilmiştir. Araştırmada velilere, öğretmenlerde aranan özellikler unvanlarına göre sorulmamıştır. İki farklı araştırmacı tarafından ayrı ayrı aynı veri dokümanı incelenmiş, kodlar ve temalar belirlenmiştir. İki araştırmacının analiz sonucunda ortak görüşe varılan temalar ve kodlar tablolar halinde sunulmuştur.

Geçerlik ve Güvenirlik

Araştırmanın geçerlilik ve güvenilirliğini sağlamak için aşağıdaki durumlara dikkat edilmiştir:

- Araştırmanın katılımcıları ölçüt örnekleme yöntemi ile belirlenmiş, bu durumu yaşayan gerçek kişilere ulaşılmıştır. Katılımcılarla araştırma kapsamında sorulan sorulara cevap vermeleri için yeterli süre tanınmıştır.
- Katılımcıların araştırma sorularına yönelik doğrudan görüşleri verilmiştir.
- Verilerin analizinde araştırmacı ile birlikte farklı bir uzmanla çalışılmıştır. Veri analizi sürecinde iki araştırmacı aynı verileri ayrı ayrı kodlamıştır. Üzerinde anlaşma sağlanan tema ve kodlar araştırma metninde sunulmuştur.
- Araştırmacılar arasında kategorilerin tanımları net olarak yapılmış, araştırmada ölçülmek istenen özelliğin ne olduğu belirlenmiştir.
- Araştırma sürecinde katılımcılar için dahil etme ve dışlama kriterleri belirlenmiş ve uygulanmıştır.

Araştırmacının rolü

Araştırmacı çalışma amacına uygun olarak literatür taraması yapmış, çalışma sorularını belirleyerek uzman görüşü sonrasında katılımcılarla görüşme yapılmıştır. Veri analizi sürecinde farklı bir uzmanla ortak çalışma yürütmüştür. Araştırmacı bulguların oluşturmuş, sonuç ve tartışma bölümlerini yazmıştır.

Bulgular

Araştırma kapsamında sorulan sorulara katılımcılardan gelen cevaplar detaylı olarak incelenmiştir. Elde edilen veriler bu başlık altında tablolar halinde sunulmuştur. Bazı tablo verilerine ilişkin katılımcıların görüşleri doğrudan verilerle bulgulara açıklık getirilmiştir. Tablo 2’de velilerin öğretmenlerin unvanlarına göre yaptıkları tercihlere ilişkin görüşleri yer almaktadır.

Tablo 2

Velilerin Öğretmenlerin Unvanlarına Göre Yaptıkları Tercihlere İlişkin Görüşleri

Öğretmen unvanları	f
Öğretmen	23
Kadrolu	23
Ücretli öğretmen	3
Başöğretmen	10
Uzman Öğretmen	4
Farketmez	1
Toplam	41

Tablo 2 verilerine göre öğrencilerinin eğitimi için öğretmen tercihi yapan velilerin 23’ü kadrolu öğretmenleri tercih ederken 10’u baş öğretmenleri, 4’ü uzman öğretmenleri, 3’ü ücretli öğretmenleri ve 1’i herhangi bir tercihi olmadığını ifade etmişlerdir. Veliler unvanlardan ziyade okulda uzun süre kalacaklarını düşündükleri kadrolu öğretmenleri tercih etmeleri dikkat çekicidir. Konuya ilişkin katılımcıların görüşleri şunlardır:

K7: Baş öğretmen ya da uzman öğretmen unvanlarının öğrencilere etkisi ne olacak daha gözlemleyemedik. Öğretmenlerin sınav sonrası unvanı kazandıktan sonra unvanlarını aldıklarında görebileceğiz. Bu unvanların belirleyici olacağını düşünmüyorum. Bence daha çok kadrolu olması önemli.

K13: Öğretmen seçimi yapmayı doğru bulmuyorum. Devlet bu görevi vermişse hepsine de güveniyorum.

Tablo 3’te velilerin öğretmen unvanına göre yaptıkları tercihlerin nedenleri yer almaktadır.

Tablo 3

Velilerin Öğretmen Unvanına Göre Yaptıkları Tercihlerin Nedenleri

Görüşler	f
Öğrencilerle daha yakından ilgilenmeleri	32
Öğrencilerin sık sık öğretmen değiştirmemeleri	27
Öğrencilerin derslerinin boş geçmemesi	23
Öğretmenlerin öğretim becerilerinin daha iyi olması	16
Öğretmenlerin kişisel olarak mesleğe uygun olması	15

Tablo 3 verilerine göre velilerin 32'si öğrencilerle daha yakından ilgilenmeleri, 27'si öğrencilerin sık sık öğretmen değiştirmemeleri, 23'ü öğrencilerin derslerinin boş geçmemesi, 16'sı öğretmenlerin öğretim becerilerinin daha iyi olması, 15'i öğretmenlerin kişisel olarak mesleğe uygun olması açılarından tercih yapmaktadırlar. Velilerin öğretmen tercih nedenleri öğretmenlerin unvanlarına göre sorulmamış, genel sorulmuştur. Velilerin özellikle öğrencilerle daha yakından ilgilenmeleri için unvanlarına göre öğretmen tercihleri yapmaları dikkat çekicidir. Konuya ilişkin katılımcıların görüşleri şunlardır:

K17: *Çocuğumun ilkokulda sık sık öğretmen değiştirmesini istemiyorum. Zaten öğretmenden beklentilerim de çocuğuma iyi davranсын, onu takip etsin, biraz güler yüzlü olsun yeter. Çocuk bir öğretmenden diğerine kolaylıkla uyum sağlayamıyor. Çok duygusallar. Geçen öğretmeni rahatsızlanmıştı yerine bir başka öğretmen birkaç gün derse girmişti. Çocuğum okula gitmek istemedi. Kadrolu olması benim için önemli yani.*

K24: *Ben öğretmen tercihi yaparken özellikle iletişim becerileri nasıl diye bakıyorum. Benimle ya da çocuğumla, müdürüyle ya da okulun hizmetlisi ile inanın fark etmiyor. Bir öğretmenin iletişim becerisi yüksekse başarı o zaman olur diyorum. Bu yetenek de unvanlarla olmuyor, olmayacak bence.*

K31: *Ben tercihimizi ücretli öğretmenlerden yana kullanırım çünkü yeni mezunlar, bilgileri taze, hevesliler, yeni nesil çocukları tanıyorlar ve çocuklarımızla yakında ilgileniyorlar.*

Tablo 4'te unvanlarına göre öğretmen tercihi yaparken velilerin öğretmenlerde aradığı özellikler yer almaktadır.

Tablo 4

Unvanlarına Göre Öğretmen Tercihi Yaparken Velilerin Öğretmenlerde Aradığı Özellikler

Tema	Kodlar	f
Mesleki özellikleri	Öğrencilerini yakından takip etmeli	36
	Disiplinli olmalı	32
	Uygun düzeyde ödev vermeli	30
	Öğrencilere doğru bilgiler öğretmeli	29
	Öğrenciyi okula/okumaya heveslendirmeli	21
Kişisel özellikleri	Çok izin almamalı	31
	Sabırlı olmalı	19
	İletişimi güçlü olmalı	7
	Güzel konuşmalı	5
	Adil olmalı	4

Tablo 4'e göre veliler unvanlarına göre öğretmen tercihi yaparken öğretmenlerin mesleki ve kişisel özelliklerinde dikkat etmektedirler. Öğretmenlerin mesleki özelliklerine ilişkin velilerin; 36'sı öğrencilerini yakından takip etmesini, 32'si disiplinli olmasını, 30'u uygun düzeyde ödev vermesini, 29'u öğrencilere doğru bilgiler öğretmesini ve 21'i öğrenciyi okula/okumaya heveslendirmesini ifade etmişlerdir. Öğretmenlerin kişisel özelliklerine ilişkin velilerin; 31'i çok izin almamasını, 19'u sabırlı

olmasını, 7'si iletişiminin güçlü olmasını, 5'i güzel konuşmasını ve 4'ü adil olmasını belirtmişlerdir. Öğretmenlerde aranılan özellikler unvanlarına göre sorulmamış, genel sorulmuştur. Konuya ilişkin katılımcıların görüşleri şunlardır:

K1: *Çocuğum ilkokulda sürekli ödev yapma kavgası yapıyoruz. Bu yaştaki bir öğrenciye bu kadar niye ödev verilir anlamıyorum. Çocuk her gün isyanda. Ödev vermesin demiyorum ama her şeyi bir günde de öğrenmemeli değil mi? Sınıf öğretmenlerinin öğrencilerin bıkmayacağı kadar ödev vermesini beklerim.*

K17: *Öğretmenler hangi unvanda olurlarsa olsunlar tüm öğrencilerine eşit davranmalı. Çocukların ailelerinin meslek grubuna göre ya da sosyoekonomik durumuna göre farklı uygulamalar içinde girmemelidir. Bence sınıfta eşit ve adil bir yaklaşım sergilemelidir.*

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Öğrencilerinin eğitimi için öğretmen tercihi yapan velilerin sırasıyla kadrolu öğretmenleri, baş öğretmenleri, uzman öğretmenleri, ücretli öğretmenleri tercih ettikleri sonucuna ulaşılmıştır. Veliler unvanlardan ziyade okulda uzun süre kalacaklarını düşündükleri kadrolu öğretmenleri tercih etmeleri dikkat çekicidir. Joseph'e (2013) göre bir eğitim sisteminin etkili olup olmaması büyük ölçüde öğretmenlerin kalitesine bağlıdır. Bu durumda veliler çocukları için en nitelikli öğretmenleri tercih etmek istemektedir. Ancak veliler unvanlara dikkat etmemekte daha çok öğretmenlerin uzun süre bir okulda bulunması ve temel sınavları geçmelerini önemli görmektedirler. Erol ve Başaran (2021) yaptıkları araştırma sonucunda öğrencilerin öğretmen değişikliğine bağlı olarak üzüntü duydukları, okula yeniden başlamış gibi hissettikleri; sınıf öğretmeni değişikliğinin öğrencilerin öğretmen algısını olumsuz yönde etkilediğini tespit etmişlerdir. Bu araştırma bulgusu araştırma verileri ile benzer olduğu söylenebilir. Öğrencilerin öğretmen değişimini olumsuz karşılayacakları düşünen velilerin öğretmen seçimlerinde okulda sürekli çalışacaklarını varsaydıkları kadrolu öğretmenleri tercih ettikleri söylenebilir.

Velilerin öğretmen tercihi yaparken aradığı özelliklerin öğrencilerle daha yakından ilgilenmeleri, öğrencilerin sık sık öğretmen değiştirmemeleri, öğrencilerin derslerinin boş geçmemesi, öğretmenlerin öğretim becerilerinin daha iyi olması, öğretmenlerin kişisel olarak mesleğe uygun olması olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Velilerin özellikle öğrencilerle daha yakından ilgilenmeleri için unvanlarına göre öğretmen tercihleri yapmaları dikkat çekicidir. Barber ve Mourshed'a (2007) göre iyi bir öğretmenin temel düzeyde okuryazarlık ve aritmetik becerisi yüksek, iletişim becerileri gelişmiş, öğrenmeye istekli olmakla birlikte öğretme motivasyonu yüksektir. Veliler de özellikle öğretmenlerin çocuklarla olumlu iletişim kurmalarını ve öğrencilerin eğitimini sürekli teşvik etmelerini önemli görmüşlerdir. Temel eğitim kurumları birçok kazanımın temel düzeyde verildiği eğitim ortamları olduğu için öğretmenlerin akademik gelişim kaygısı gütmenden öğrencilerin okulda olumlu duygular yaşamalarını önemsedikleri söylenebilir.

Aykaç'a (2012) göre ilkokulda, aileden sonra çocuğun en çok vakit geçirdiği, önemli gördüğü kişi öğretmen olduğu için öğrencilerle öğretmenleri arasındaki bağın önemli olduğunu ifade etmiştir. Bu nedenle öğretmenlerin öğrencileriyle ile yakın ilgi kurmalarının beklendiği söylenebilir. Veliler unvanlarına göre öğretmen tercihi yaparken öğretmenlerin mesleki ve kişisel özelliklerinde dikkat etmektedirler. Öğretmenlerin mesleki özelliklerine ilişkin; öğrencilerini yakından takip etmesi, disiplinli olması, uygun düzeyde ödev vermesi, öğrencilere doğru bilgiler öğretmesi ve öğrenciyi okula/okumaya heveslendirmesini ifade edilmiştir. Öğretmenlerin kişisel özelliklerine ilişkin; çok izin almaması, sabırlı olması, iletişimi güçlü olması, güzel konuşması ve adil olmasını belirtilmiştir. Alanda iyi öğretmenin özellikleri konusunda yapılan birçok araştırma sonucuna göre (Arthur, Kristjánsson, Cooke, Brown & Carr, 2015; Çalışkan, 2005; Darling-Hammond & Baratz-Snowden, 2007; Hamachek, 1969) öğretmenlerin insani özelliklerinin iyi olması, iletişim becerilerinin yüksek olması, mizah anlayışının gelişmiş olması, öğretme becerilerinin öğrenciye uygun olması, velileri öğretme sürecinde dahil etmesi, işbirliği becerilerinin gelişmiş olması ve toplumda model olması vb. özellikleri sıklıkla vurgulanmaktadır. Bu bulgular araştırma bulguları ile benzerdir. Bu bulgu kapsamında ilkokullarda öğretmenlerin öğrenci gelişimlerine göre okulda bulunma süreleri de göz

önüen alınarak nitelikli ve öz ödevler verilmesi önerilmektedir. Birbirine benzer kazanımlar içeren çok sayıdaki çalışma sayfası yerine her bir kazanımın gelişimine etki eden yeterli sayıda ödev verilmelidir. Veliler öğretmenlerin doğru bilgi vermelerini önemsemektedir. Kitaplarında yer alan ancak güncellenmeyen bilgileri (Tüm acil numaralar 112, Türkiye'deki iklim ve yetişen ürünler vb.) takip etmeli ve öğrencilerine öğretmelidir.

Araştırma bulgularına bağlı olarak ilkokullarda çalışan öğretmenlerin mesleki ve kişisel özelliklerinin öğrencilerin gelişim ve öğrenme özelliklerine uygun (idealist, kararlı, saygın, öğretme motivasyonu yüksek, farklı yöntemleri bir arada kullanan vb.) olmasına, ilkokullarda öğretmenlerin istikrarlı olarak görevlerine devam etmeleri için gerekli planlamaların (görevlendirme ve tayinlerin eğitim öğretim yılı içinde olmaması) yapılmasına dikkat edilmelidir. Sınıfta velilerinin meslek gruplarına göre sorumluluk vermemeleri, adil ve şeffaf bir şekilde okul ve sınıf ölçeğinde yapılması gerekenleri paylaşması ve velileri gönüllü olarak eğitim sürecine katılmaları önerilmektedir. Sınıf öğretmenlerinin izin kullanımı konusunda dikkat etmeleri ve okul yöneticilerinin dersin boş geçmemesi konusunda gerekli düzenlemeleri yapmaları önerilmektedir. Öğretmenlerin sınıfına yönelik düzenleyeceği sosyal, sportif, kültürel etkinliklerle, öğrencileri karşılaştırmadan/ yarıştırmadan kullanacağı ölçme ve değerlendirme yaklaşımları ile okula heveslendirmesi önerilmektedir.

Kaynakça

- 2023 Eğitim Vizyonu. (2018). https://www.gmka.gov.tr/dokumanlar/yayinlar/2023_E%C4%9Fitim%20Vizyonu.pdf adresinden erişilmiştir.
- Arthur, J., Kristjánsson, K., Cooke, S., Brown, E., & Carr, D. (2015). *The good teacher understanding virtues in practice research report*. University of Birmingham: The Jubilee Centre for Character and Virtues.
- Aykaç, N. (2012). İlköğretim öğrencilerinin resimlerinde öğretmen ve öğrenme süreci algısı. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 37(164), 298-315.
- Barber, M., & Mourshed, M. (2007). *How the world's best-performing school systems come out on top*. London: McKinsey & Co.
- Berliner, D. (1987). *Simple views of effective teaching and a simple theory of classroom instruction*. In D.C. Berliner & B.V. Rosenshine (Eds.), *Talks to teachers*. New York: Random House
- Çalışkan, N. (2005). Öğretmenlerin özellikleri ve yeterlikleri. Keskinlik, K. (Ed.), *Öğretmenlik mesleğine giriş*. Pegem A Yayıncılık.
- Çelikten, M., Şanal, M. ve Yeni Y. (2005). Öğretmenlik mesleği ve özellikleri. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 19, 207-237.
- Darling-Hammond, L., & Baratz-Snowden, J. (2007). A good teacher in every classroom: Preparing the highly qualified teachers our children deserve. *Educational Horizons*, 85(2), 111-132.
- Erol, M. ve Başaran, M. (2020). İlkokul öğrencileri sınıf öğretmeni değişimini nasıl algılıyor?. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi*, 8(4), 1196-1213. doi: 10.14689/issn.2148-2624.8c.4s.6m
- Gerring, J. (2007). *Case study research: Principles and practices*. New York: Cambridge University Press.
- Hamachek, D. (1969). Characteristics of good teachers and implications for teacher education. *The Phi Delta Kappan*, 50(6), 341-345.
- Hancock, R. D., & Algozzine, B. (2006). *Doing case study research*. New York: Teachers College Press.
- Joseph, B. (2013). *Teacher effectiveness and professional competency among higher secondary school teachers in Kottayam district, Kerala*, PhD Dissertation, Andhra University, Visakhapatnam, Chapter 1 (17-52).
- MEB. (2022). <https://www.meb.gov.tr/ogretmenlik-meslek-kanunu-teklifi-mill-egitim-kultur-genclik-ve-spor-komisyonunda-kabul-edildi/haber/25026/tr> adresinden erişilmiştir.
- Millî Eğitim Bakanlığı Okul Öncesi Eğitim ve İlköğretim Kurumları Yönetmeliği. <https://www.mevzuat.gov.tr/File/GeneratePdf?mevzuatNo=19942&mevzuatTur=KurumVeKurulusYonetmeliği&mevzuatTertip=5>, adresinden erişilmiştir.

- Murphy, P. K., Delli, L. A. M., & Edwards, M. N. (2004). The good teacher and good teaching: Comparing beliefs of second-grade students, preservice teachers, and in-service teachers. *The Journal of Experimental Education, 72*(2), 69-92.
- Özden, Y. (1999). *Eğitimde dönüşüm eğitimde yeni değerler*. Pegem A Yayınları.
- Özer, B. (2004). *Öğretmen davranışlarının uzaktan eğitim yaklaşımıyla kazandırılması*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları.
- Öztürk, H. İ. (2002). *Öğretmenlik mesleğine giriş*. HD Yayınları
- Sullivan, P. & McDonough, A. (2002). Teachers differ in their effectiveness. *Proceedings of the 26th Annual Conference on Psychology of Mathematics Education, 4*, 249-255.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2008). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (6. Baskı). Seçkin Yayıncılık.